

Załącznik do Uchwały nr XXVII/192/2018
Rady Gminy Brzeźnica
z dnia 19 września 2018 roku

**PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ
OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
DLA GMINY BRZEŹNICA NA LATA 2018 – 2023**

W celu efektywnego przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenia jej negatywnych następstw w życiu społecznym tworzy się „Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie dla Gminy Brzeźnica w latach 2018-2023”, zwany dalej Programem. Program przeznaczony jest dla mieszkańców gminy, a zwłaszcza osób i rodzin dotkniętych problemem przemocy w rodzinie oraz przedstawicieli instytucji i służb pracujących z osobami doświadczającymi przemocy.

I. Podstawa prawna Programu

Podstawowym dokumentem regulującym zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest:

- a) Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. 2015 poz. 1390) oraz wynikający z niej;
- b) Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020 (przyjęty Uchwałą Nr 76 Rady Ministrów z dnia 29 kwietnia 2014 r)

Zadania gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie realizowane będą także w oparciu o następujące akty prawne:

- a) Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. *o pomocy społecznej* (Dz. U. z 2018r. poz. 1508);
- b) Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. *o samorządzie gminnym* (Dz. U. 2018 poz. 994);
- c) Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. *Kodeks rodzinny i opiekuńczy* (Dz. U. 2017 poz. 682);
- d) Ustawa z dnia 26 października 1982 r. *o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi* (Dz. U. 2016 poz. 487)
- e) Ustawa z dnia 5 czerwca 1998r. *o ochronie zdrowia psychicznego* (Dz. U. 2017 poz. 882)
- f) Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – *Kodeks karny* (Dz. U. z 2017 poz. 2204);

II. Informacje ogólne

Przemoc w rodzinie może być zarówno skutkiem jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Należy zaklasyfikować ją do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Według definicji zawartej w art. 2 pkt. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, przemoc to: „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób

wymienionych w pkt. 1 (członek rodziny – osoba najbliższa w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 06.06.1997 r. – Kodeks Karny), w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.”

Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla Gminy Brzeźnica w latach 2018-2023 dotyczy osób zamieszkujących na terenie gminy Brzeźnica i obejmuje wszystkie formy przemocy, jakie wyróżnia się w środowisku domowym, w tym:

- a) przemoc fizyczna - popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką i pięściami, bicie przedmiotami, ciskanie w kogoś przedmiotami, parzenie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, porzucanie w niebezpiecznej okolicy, nieudzielenie koniecznej pomocy, itp.
- b) przemoc psychiczna - wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę uczuć, zainteresowania, szacunku, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna (kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami), domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, degradacja werbalna (wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie), stosowanie gróźb, itp.
- c) przemoc seksualna - wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych, itp.
- d) przemoc ekonomiczna - odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, nie zaspakajanie podstawowych materialnych potrzeb rodziny, itp.

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Brzeźnica na lata 2018 – 2023 jest kontynuacją działań podjętych w ramach realizacji programu na lata 2011-2017. Istotnym elementem Programu jest koordynacja działań podejmowanych przez Gminę na rzecz osób doświadczających przemocy oraz sprawców przemocy. Podejmowane dotychczas działania potwierdzają ich skuteczność zarówno w sferze udzielania profesjonalnej pomocy jak również w sferze działań

prewencyjnych. Podstawę programu stanowi podejście interdyscyplinarne, zgodnie, z którym wszelkie działania na rzecz pomocy rodzinie powinny być planowane i wdrażane przez specjalistów z różnych dziedzin, będących przedstawicielami różnych instytucji i organizacji. Dotychczas prowadzone działania i skala zjawiska w gminie na podstawie danych Zespołu Interdyscyplinarnego zebrane w ramach procedury „Niebieskiej Karty” obrazuje poniższa tabela:

Liczba założonych Niebieskich Kart na terenie Gminy Brzeźnica w latach 2012 - 2017

Instytucja zakładająca NK	Liczba Niebieskich Kart przekazanych do Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego					
	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Razem	8	12	6	9	5	9
Policja	4	4	4	8	3	6
GOPS	4	6	2	1	2	2
Oświata	0	2	0	0	0	1
Służba zdrowia	0	0	0	0	0	0
GKRPA	0	0	0	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Zespołu interdyscyplinarnego Gminie Brzeźnica

Dane te jednak nie oddają w pełni obrazu przemocy na terenie Gminy Brzeźnica. Zjawisko to nie zawsze jest jednak ujawniane. Prowadzone dotychczas działania informacyjne – ogólnopolskie i lokalne – spowodowały zmiany świadomości społecznej i z jednej strony – większej gotowości ofiar przemocy do ujawniania takich spraw, a z drugiej – wiążą się z większym profesjonalizmem przedstawicieli służb zobowiązanych do podejmowania interwencji i udzielania pomocy. Należy jednak zaznaczyć, że pomimo większej świadomości społecznej, tylko bardzo zdeterminowane ofiary przemocy decydują się na jej przerwanie i zgłoszenie tego faktu odpowiednim organom. Dlatego niezbędne są dalsze działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

III. Cele programu

Cel główny: przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, zwiększenie dostępności i skuteczności profesjonalnej pomocy oraz ochrona ofiar przemocy w rodzinie.

Cele szczegółowe:

- a) skuteczne i efektywne zwalczanie przemocy w rodzinie;
- b) zapewnienie osobom doznającym przemocy bezpieczeństwa i skutecznej pomocy;
- c) zapewnienie interdyscyplinarnych szkoleń dla służb zajmujących się problemem przemocy;
- d) zmiana postawy mieszkańców wobec przemocy w rodzinie poprzez działania informacyjno – edukacyjne.

IV. Założenia i kierunki działań

Zadania w zakresie przeciwdziałania zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej i ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Do zadań własnych gminy należy w szczególności:

- a) tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- b) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- c) opracowywanie i realizacja programów ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- d) prowadzenie gminnych ośrodków wsparcia.

Założenia systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

- a) zapewnienie osobom doznającym przemocy bezpieczeństwa i profesjonalnej pomocy;
- b) za przemoc zawsze odpowiedzialny jest sprawca przemocy;
- c) nikt nie ma prawa stosować przemocy wobec drugiego człowieka;
- d) nie ma żadnego uzasadnienia ani usprawiedliwienia przemocy domowej;
- e) zrozumienie reakcji ofiary;
- f) podstawowym zadaniem jest zatrzymanie przemocy.

W ramach Programu występowały wielokierunkowe działania:

- a) uprzedzające, tj. diagnoza, informacja, edukacja – kierowane do ogółu mieszkańców gminy, w tym także do osób zajmujących się zawodowo pomaganiem osobom potrzebującym;

- b) interwencyjne, tj. opiekuńcze-kierowane do osób doznających przemocy w rodzinie; pouczające i izolujące – kierowane do osób stosujących przemoc w rodzinie;
- c) wspierająco-terapeutyczne dla osób uwikłanych w przemoc domową (ofiara, świadek, sprawca);

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

1. prowadzenie Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego;
2. diagnoza zjawiska przemocy na terenie Gminy Brzeźnica;
3. tworzenie strategii interwencyjnych dla osób doświadczających przemocy w rodzinie;
4. budowanie systemu wsparcia dla osób doświadczających przemocy w rodzinie;
5. kształtowanie postaw społeczności lokalnej wolnych od przemocy;
 - a) działania edukacyjne;
 - b) działania profilaktyczne;
 - c) działania informacyjne;
6. profesjonalizacja kadr związanych z pracą w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
7. dostosowywanie działań programu w zakresie interwencji, informacji, edukacji, budowania systemu i działań zespołu interdyscyplinarnego do projektowanych zmian w przepisach prawnych.

V. Zasoby instytucjonalne Gminy Brzeźnica

Zasoby instytucjonalne Gminy:

- a) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Brzeźnicy;
- b) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brzeźnicy;
- c) Placówki oświatowe;
- d) Placówki ochrony zdrowia;
- e) Organizacje pozarządowe i instytucje kościelne;
- f) Sołtysi i rady sołeckie.

Mocne strony:

- a) dobrze przygotowana i stale doskonaląca umiejętności kadra instytucji działających na rzecz rodziny;
- b) znajomość problemu i dobrze działające służby zajmujące się profilaktyką

- i wsparciem rodzin zagrożonych patologiami;
- c) dobra współpraca z organizacjami pozarządowymi;
- d) poparcie działań i współpraca z samorządem gminnym;

Słabe strony:

- a) niewystarczająca infrastruktura socjalna gminy;
- b) brak wypracowanych systemów wspomagania działań profilaktycznych;
- c) brak spójnego systemu współpracy pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz rodzin zagrożonych przemocą (prokuratura, policja, sądy, pomoc społeczna).

Szanse:

- a) możliwość pozyskania dodatkowych środków na rzecz przeciwdziałaniu przemocy, w tym środków unijnych;
- b) realizacja projektów i programów aktywizacyjnych dla społeczności gminnej;
- c) rozbudowa systemu informacji dotyczącego profilaktyki na rzecz przeciwdziałania przemocy i wspierania rodzin;
- d) wzrost świadomości środowiska lokalnego na temat zjawiska przemocy w rodzinie;

Zagrożenia:

- a) słaba kondycja ekonomiczna rodzin;
- b) negatywne wzorce zachowań społecznych;
- c) bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych rodzin;
- d) problemy alkoholowe członków rodzin.

VI. Zadania i realizatorzy programu

	ZADANIE	OPIS ZADANIA	TERMIN REALIZACJI	REALIZATOR LUB KOORDYNATOR
1.	Prowadzenie przez Zespół Interdyscyplinarny zintegrowanych i skoordynowanych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> • Podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie, mających na celu zapobieganie zjawisku • Diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie • Inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie • Opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach • Rozpowszechnianie informacji o instytucjach oraz możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym • Inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie • Monitorowanie sytuacji rodzin, w których istnieje zagrożenie wystąpienia przemocy oraz rodzin, w których dochodzi do przemocy • Prowadzenie dokumentacji działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań. 	2018 - 2023	<p>Kierownik GOPS w Brzeźnicy</p> <p>Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego</p> <p>Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych</p>
2.	Realizacja programów ochrony ofiar przemocy w rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> • Wskazywanie ofiarom przemocy możliwości uzyskania bezpłatnej pomocy specjalistycznej porady prawnej i psychologicznej • Prowadzenie na terenie gminy Brzeźnica Punktu Konsultacyjnego bezpłatnych porad psychologicznych • Współpraca z instytucjami udzielającymi bezpiecznego schronienia ofiarom przemocy • Określenie sposobu rozwiązania problemów związanych z przemocą, dotyczących indywidualnych środowisk • Tworzenie warunków dla rozwoju Grupy Samopomocowej dla Ofiar Przemocy • Praca socjalna z osobami doświadczającymi przemocy 	2018 - 2023	Zespół Interdyscyplinarny Gminna Komisja Rozwiązywania problemów Alkoholowych w Brzeźnicy, GOPS w Brzeźnicy
3.	Podniesienie poziomu wiedzy i umiejętności osób realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> • Systematyczne szkolenia wszystkich przedstawicieli służb podejmujących działania na rzecz rodzin uwikłanych w przemoc, w tym szkolenia z zakresu diagnozowania przemocy w rodzinie, realizacji procedury Niebieskiej Karty, w tym udział w konferencjach 	2018 - 2023	Wójt Gminy Brzeźnica Zespół Interdyscyplinarny GOPS Pozostali kierownicy/ dyrektorzy jednostek określonych w zasobach instytucjonalnych

				gminy
4.	Zmiana postawy mieszkańców wobec przemocy w rodzinie poprzez działania informacyjno – edukacyjne, a w szczególności:	<ul style="list-style-type: none"> • Rozpowszechnianie materiałów edukacyjnych (broszur, ulotek, plakatów itp.) dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie wśród lokalnej społeczności • Dostarczenie informacji o instytucjach udzielających pomocy i wsparcia ofiarom przemocy w rodzinie • Umieszczenie informacji na stronach internetowych Urzędu Gminy Brzeźnica • Spotkania informacyjne z mieszkańcami Gminy • Rozpropagowanie na terenie gminy informacji na temat funkcjonowania telefonu zaufania dla ofiar przemocy w rodzinie – „Niebieska Linia” • Współpraca z mediami • Wydawanie ulotek i broszur 	2018 - 2023	Gminna Komisja Rozwiązywania problemów Alkoholowych w Brzeźnicy GOPS Wójt Gminy Brzeźnica Pozostali kierownicy/ dyrektorzy jednostek określonych w zasobach instytucjonalnych gminy

Realizatorami Programu są w szczególności:

- a) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Brzeźnicy
- b) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brzeźnicy;
- c) Placówki oświatowe;
- d) Placówki ochrony zdrowia;
- e) Sąd Rejonowy w Żaganiu
- f) Komenda Powiatowa Policji
- g) Organizacje pozarządowe i instytucje kościelne;
- h) Sołtysi i rady sołeckie

VII. Zasady pomocy:

Najważniejsze zasady, którymi powinniśmy się kierować w procesie pomagania pamiętając, że nie ma żadnego usprawiedliwienia dla stosowania przemocy to: bezpieczeństwo i autonomia osoby doznającej przemocy, odpowiedzialność osoby stosującej przemoc.

Ponieważ przemoc może spowodować poważne obrażenia, a nawet śmierć, istotne jest oszacowanie potencjalnego zagrożenia wystąpieniem groźnych dla życia zachowań przeciwko sobie lub innym ze strony sprawcy, ofiary lub dzieci. Ocena potencjalnego zagrożenia życia powinna być przeprowadzana za każdym razem, gdy rozpoznamy występowanie przemocy domowej. Odpowiedzi twierdzące dotyczące czynników ryzyka

powinny być wystarczającym powodem, by jak najszybciej pomóc osobie doznającej przemocy w opracowaniu planu bezpieczeństwa.

VIII. Spodziewane efekty:

- a) zmiana postaw społecznych wobec przemocy w rodzinie;
- b) Zwiększenie wiedzy instytucji zajmujących się przemocą w rodzinie na temat zjawiska przemocy – diagnoza rzeczywistego rozmiaru zjawiska przemocy na terenie gminy Brzeźnica;
- c) stworzenie spójnego systemu przeciwdziałania przemocy;
- d) zwiększenie dostępności i skuteczności działania instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie;
- e) minimalizacja zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy;
- f) zmniejszenie poczucia bezradności ofiar przemocy w rodzinie;
- g) zwiększenie liczby osób profesjonalnie zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie oraz pomagającym ofiarom przemocy;
- h) pogłębienie wiedzy społecznej o zjawisku przemocy w rodzinie i sposobach radzenia sobie z tym problemem;

IX. Wskaźniki osiągnięcia celu

- a) liczba interwencji wobec sprawców;
- b) liczba wypełnionych „Niebieskich kart” przez policję, pomoc społeczną, placówki leczenia odwykowego;
- c) liczba ponownych incydentów stosowania przemocy wśród sprawców objętych procedurą „Niebieskie karty”;
- d) liczba sprawców zobowiązanych wyrokiem sądu do uczestnictwa w zajęciach korekcyjno-edukacyjnych;
- e) liczba sprawców objętych działaniami edukacyjno-korekcyjnymi;

X. Zasady finansowania:

Źródłem finansowania zadań gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie są środki finansowe pochodzące z budżetu Gminy Brzeźnica, Wojewody Lubuskiego, Województwa Lubuskiego, środki Unii Europejskiej oraz inne źródła krajowe i zagraniczne.